

DOI: 10.30495/jss.2021.1928777.1326

Research Paper

The effect of cultural structuring on the cultural interaction of social capital among faculty members of Payame Noor University

Alireza Mokhtari

Ph. D. Student in Cultural Sociology, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran.

Reza Fazel

Assistant Professor of Sociology, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran Iran (Corresponding Author). E- mail: r.fazel@iauctb.ac.ir

Firouz Rad

Assistant Professor, Department of Social Sciences, Payame Noor University.

The main purpose of this study is to understand the impact of cultural structuring on cultural response (social capital). The research method is fundamental and applied in terms of purpose and to achieve the research objectives, the combined research method has been used. In the qualitative research method, using the review of sources, documents and interviews, the concepts are indexed and by compiling a questionnaire using the theoretical framework of the quantitative method, the structural equations of the hypotheses are examined. Statistical population is all faculty members of Payame Noor University with sample size 351 and the data are analyzed based on Morgan table and cluster sampling method covering all ethnicities. The data were analyzed by SPSS and Amos software using modeling test. According to the research findings in the study of the structure of Islamic culture, three factors: beliefs, Islamic sources and personality system can be considered as a factor in strengthening social capital and related to Fukayama and Zetomega theories. In examining the structure of Western culture, four factors: beliefs, Western sources, personality system and social system can be considered as an influential factor on social capital and can be related to Coleman and Baker theories. In examining the structure of Iranian culture, three factors: social system, Iranian norms and personality system influenced by Iranian sources can be considered as a factor in strengthening social capital and it can be related to Bourdieu and Putnam theories. In examining the structuring of local culture, three factors: social system, local norms and personality system influenced by local resources can be considered as a factor in strengthening social capital and it can be related to Lane and Bass theories.

Conflict of interest:

ACCORDING TO THE AUTHORS. THE ARTICLE DID NOT HAVE ANY CONFLICT OF INTEREST.

Key words: *Cultural Action, Social Capital, Cultural Structuring, Structuring of Islamic Culture, Structuring of Western Culture, Structuring of Iranian Culture, Structuring of local Culture.*

«مقاله پژوهشی»

اثر ساختاربندی فرهنگی بر کنش فرهنگی سرمایه اجتماعی
در بین اعضای هیات علمی دانشگاه پیام نور کشور^۱

علیرضا مختاری^۲

رضا فاضل^۳

فیروز راد^۴

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۴۰۰/۶/۲۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۲/۶

چکیده:

هدف اصلی تحقیق شناخت تاثیر ساختاربندی‌های فرهنگی بر کنش فرهنگی (سرمایه اجتماعی) می‌باشد. روش تحقیق از نظر هدف بنیادی و کاربردی بوده و برای رسیدن به اهداف تحقیق از روش تحقیق ترکیبی استفاده شده است، در روش تحقیق کیفی با استفاده از بررسی منابع، اسناد و مصاحبه به شاخص‌سازی مفاهیم پرداخته شده و با تدوین پرسشنامه با استفاده از چارچوب نظری با روش کمی: معادلات ساختاری فرضیه‌ها بررسی شده است. جامعه آماری کلیه اعضای هیات علمی دانشگاه پیام نور با حجم نمونه ۳۵۱ نفر بر اساس جدول مورگان و نحوه نمونه‌گیری خوشه‌ای با تحت پوشش قرار دادن تمام قومیت‌ها می‌باشد، داده‌ها با نرم‌افزار Spss و Amos و با استفاده از آزمون مدل‌یابی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. بر اساس یافته‌های تحقیق در بررسی ساختاربندی فرهنگ اسلامی سه عامل: اعتقادات، منابع اسلامی و نظام شخصیتی را می‌توان عامل تقویت سرمایه اجتماعی مطرح نمود و با نظریه‌های فوکایاما و زتومگا مرتبط دانست. در بررسی ساختاربندی فرهنگ غربی چهار عامل: اعتقادات، منابع غربی، نظام شخصیتی و نظام اجتماعی را می‌توان عامل تاثیر گذار بر سرمایه اجتماعی مطرح نمود و با نظریه‌های کلمن و بیکر مرتبط دانست. در بررسی ساختاربندی فرهنگ ایرانی، سه عامل: نظام اجتماعی، هنجارهای ایرانی و نظام شخصیتی متاثر از منابع ایرانی را می‌توان عامل تقویت سرمایه اجتماعی مطرح نمود و آن را با نظریه‌های بوردیو و پاتنام مرتبط دانست. در بررسی ساختاربندی فرهنگ محلی، سه عامل: نظام اجتماعی، هنجارهای محلی و نظام شخصیتی متاثر از منابع محلی را می‌توان عامل تقویت سرمایه اجتماعی مطرح نمود و آن را با نظریه‌های لین و باس مرتبط دانست. واژگان کلیدی: کنش فرهنگی، سرمایه اجتماعی، ساختاربندی فرهنگی، ساختاربندی فرهنگ اسلامی، ساختاربندی فرهنگ غربی، ساختاربندی فرهنگ ایرانی، ساختاربندی فرهنگ محلی.

۱. این مقاله از رساله دکتری تخصصی تحت عنوان «بررسی تاثیر ساختاربندی فرهنگی بر کنش‌های فرهنگی اعضای هیات علمی دانشگاه پیام نور کشور» استخراج شده است.

۲. دانشجوی دکتری، گروه جامعه‌شناسی فرهنگی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۳. استادیار گروه جامعه‌شناسی فرهنگی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

E-mail: r.fazel@iauctb.ac.ir

۴. استادیار، گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

مقدمه

انسان بر اساس فرایند جامعه‌پذیری و تعامل متقابل اجتماعی، رفتارهای گوناگون را می‌آموزد و با الگوهای رفتاری، نهادها و گروه‌ها آشنا می‌شود، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه را می‌شناسد و بر اساس آن‌ها ساختار فرهنگی خود را تشکیل می‌دهد و نسبت به امور و موضوعات مختلف نگرش‌ها، وجهه نظرها، گرایش‌های خاص و به طور کلی ساختار فرهنگی خاصی پیدا می‌کند و ساختار تفکری منحصر به فرد هر فرد او را از دیگر انسان‌ها آشکار و نهان در کنش‌هایش مقابل پدیده‌های مختلف متمایز می‌سازد. منسند و هیوستن، به نقل از شوارتز، ساختارهای فرهنگی را عبارت از اهداف فرا موقعیتی می‌دانند که به عنوان اصول راهنما در زندگی فرد یا گروه به کار رفته و از نظر اهمیت تفاوت دارند. از نظر اینان معنای یک شاخص فرهنگی در الگوی تجربی پیوسته با سایر شاخص‌ها و از جایگاه آن شاخص در ساختار روابط میان تمام شاخص‌ها منعکس می‌شود (۱۶: ۶۶۵).

سرمایه اجتماعی، در این تحقیق به عنوان کنش فرهنگی در فرایند اجتماعی شدن در ابعاد: پیوند، اعتماد و مشارکت اجتماعی به صورت نظام اعتقادی (اعتقاد به سرمایه اجتماعی)، نظام اجتماعی (نظام تاثیرگذار)، نظام شخصیتی (شخصیت ایجاد شده بر مبنای سرمایه اجتماعی) و نظام رفتاری (کنش سرمایه اجتماعی) در نظر گرفته شده است، با توجه به تنوع فرهنگی در کشور یکی از علل کنش‌های مربوط به سرمایه اجتماعی می‌تواند به نحوه ساختار‌بندی فرهنگی مربوط باشد که در این تحقیق در چهار ساختار: اسلامی، غربی، ایرانی و محلی در نظر گرفته شده است.

بدین صورت هدف اصلی تحقیق شناخت تاثیر ساختار‌بندی فرهنگی بر کنش فرهنگی سرمایه اجتماعی در بین اعضای هیئت علمی دانشگاه پیام نور کشور می‌باشد و مسئله اصلی این تحقیق این است که ساختار‌بندی‌های متفاوت فرهنگی چه تاثیری در پراکندگی کنش سرمایه اجتماعی دارد؟

مبانی نظری و تجربی

کنش فرهنگی

نظریه کنش ریشه در کار ماکس وبر، در زمینه کنش اجتماعی دارد. هر چند وبر کارش را بر پایه مفروضاتی در زمینه کنشگران و کنش بنا نهاده بود، اما علاقه اصلی‌اش متوجه تأثیر الزام‌های فرهنگی و ساختاری روی کنشگران بود. کنش فرهنگی تحت عنوان رفتار فرهنگی یک مفهوم جامعه‌شناختی دارد که برای اولین بار توسط پیر بوردیو^۱ به کار برده شده است، به نظر وی رفتار فرهنگی یعنی قدرت شناخت و قابلیت استفاده از کالاهای فرهنگی در هر فرد و در بر گیرنده تمایلات پایدار فرد است که در خلال اجتماعی شدن در فرد انباشته می‌شود (۷: ۱۴). بوردیو کنش فرهنگی را دارای سه بعد می‌داند که در بعد تجسم یافته به دانسته‌های فرد و آن چه که به صورت توانایی‌های فردی در آن‌ها درونی شده اشاره دارد،

^۱. Pierre Bourdieu

در بعد عینیت یافته مجموعه‌ای از میراث‌های فرهنگی مانند شاهکارهای هنری، فناوری ماشینی و قوانین علمی را در بر می‌گیرد که به صورت کتب و اسناد و اشیا در تملک اختصاصی افراد و در بعد نهادی به کمک ضوابط اجتماعی و به دست آوردن عناوین برای افراد کسب موقعیت می‌کند (۲۰: ۱۶). بنا بر این که رفتار فرهنگی می‌تواند در شکل‌گیری هویت و غنا بخشیدن به فلسفه زندگی آن‌ها موثر واقع شود، رابطه رفتار فرهنگی و سبک‌های هویتی (ساختاربندی فرهنگی) می‌تواند مهم باشد (۱۸: ۳۷).

به نظر تالکوت پارسونز^۱ سنت‌های فرهنگی اصلی غربی دیدگاه‌های متناقضی نسبت به جامعه دارند. از یک طرف دیدگاه‌هایی بودند (مانند فایده‌باوری، رفتارگرایی، مارکسیسم و داروینیسم اجتماعی) که آدمی را در حال انطباق با نیروهای فیزیکی یا اجتماعی می‌دانستند که خارج از کنترل مستقیم‌اش قرار دارند این نیروها آدمیان را وا می‌دارند تا به شیوه‌های معینی عمل کنند. از طرفی دیگر دیدگاه‌های رقیبی (ایده‌الیسم آلمانی، تاریخ‌باوری و پراگماتیسم آمریکایی) وجود داشت که آدمی را مبدع و مدیر اعمال خود می‌دانند. چنین دیدگاه‌هایی شامل آن دسته از تبیین‌هایی می‌شود که رفتار را به ارزش‌ها یا باورهای فرد ارجاع می‌دهند (۲۲: ۹۹).

بدین صورت با توجه به انواع کنش در این پژوهش کنش فرهنگی در سطح رفتار فرهنگی در نظر گرفته شده است و سرمایه اجتماعی به عنوان کنشی که کنشگران در محیط اجتماعی نشأت گرفته از فرهنگ جامعه انجام می‌دهند به عنوان کنش‌های فرهنگی در ابعاد نظام اعتقادی، نظام اجتماعی، نظام شخصیتی و نظام رفتاری مشخص شده است.

سرمایه اجتماعی

سابقه استفاده از اصطلاح سرمایه اجتماعی به سال ۱۹۱۶ بر می‌گردد زمانی که این مفهوم را اولین بار لیدا جودسان هنیفن^۲ که به عنوان یک اصطلاح استفاده کرد به اعتقاد او برای یک شهر شبکه‌ها حکم سرمایه اجتماعی را دارند. سرمایه اجتماعی در حوزه اقتصاد، روان‌شناسی، علوم سیاسی، فلسفه، جغرافیا و جامعه‌شناسی کاربرد میان رشته‌ای دارد. جامعه‌شناسان کلاسیک هم چون امیل دورکیم^۳، ماکس وبر^۴، جورج هربرت مید^۵، جورج زیمل^۶ و حتی هومنز^۷ از ابعاد متفاوت به موضوع ارتباط میان افراد و آثار حاصل از آن توجه داشته‌اند، اما آن چه که امروزه با عنوان سرمایه اجتماعی در حوزه جامعه‌شناسی و برنامه‌ریزی شهری رواج یافته است، حاصل کوشش‌های جیمز کلمن^۸ و تلاش پیر بوردیو و رابرت پاتنام^۹

^۱. Talcott Parsons

^۲. Lyda Judson Hanifan

^۳. Émile Durkheim

^۴. Max Weber

^۵. George Herbert Mead

^۶. Georg Simmel

^۷. George C. Homans

^۸. James Coleman

^۹. Robert Putnam

در دهه ۱۹۹۰ برای مطالعه نهادهای دموکراتیک در ایتالیا بود(۲). در این پژوهش در بررسی نظری سرمایه اجتماعی و ایجاد شاخص‌های بررسی آن، از نظریه‌های زیر استفاده گردیده است.

- نظریه پیترزتومگا^۱: از دیدگاه زتومگا سرمایه اجتماعی گزینه‌های رابطه‌ای است در ابعاد سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی برای یک پایگاه اجتماعی در شبکه تعاملی جامعه. برای هر پایگاه اجتماعی بالقوه چهار نوع گزینه رابطه‌ای قابل تصور است: روابط اجتماعی، روابط اجباری، روابط گفت‌وگویی و روابط مبادله‌ای. این گزینه‌های رابطه‌ای برای اشغال کننده پایگاه منابع ارزش‌مندی محسوب می‌شوند. به عبارت دیگر برای اشغال کننده پایگاه اجتماعی گزینه‌های رابطه‌ای آن پایگاه می‌توانند سرمایه بالقوه‌ای باشند که در روابط اجتماعی تبدیل به ذخایر قدرت، ثروت، نفوذ و معرفت شوند(۸: ۳۸).

- نظریه بوردیو: در طول مطالعات دهه ۱۹۶۰ در الجزایر او به تشریح توسعه مجموعه ارزش‌های ساختاری و راه‌های تفکر شکل‌دهی به آن چه او آن را «هیبت جسمانی» نامید پرداخت که در واقع پلی شد بین عاملیت ذهنی و موقعیت عینی می‌باشد. در توسعه عقیده خود در مورد هیبت جسمانی بوردیو تأکید کرد که گروه‌ها قادر بودند با استفاده از نشانه‌های فرهنگی به عنوان علائمی برای وجه تمایز سود جویند که هم موفقیت خود را در ساختار اجتماعی رسمیت و هم آن را نمایش دهند. او با استفاده از استعاره «سرمایه فرهنگی» به چگونگی تعامل گروه‌ها اشاره می‌کند که بر مبنای این حقیقت بعضی از ذائقه‌های فرهنگی از موقعیت اجتماعی نسبت به گروه‌های دیگر بیشتر لذت می‌برند(۱۰: ۲۱).

از نظر بوردیو تراکم و دوام ارتباطات هر دو اهمیت فراوان دارند: سرمایه اجتماعی نمایانگر «ادغام منابع بالفعل و بالقوه‌ای است که برای مالکیت شبکه‌ای با دوام به کار رفته‌اند. او هم‌چنین اعلام نمود که ارزش ارتباطات یک فرد (یا حجم سرمایه اجتماعی یک عامل) به تعداد ارتباطات فعال شده و حجم سرمایه (فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی) هر ارتباط بستگی دارد(۲۶: ۱۰).

- نظریه کلمن: از نظر کلمن سرمایه اجتماعی نمایانگر منبعی است از انتظارات دو طرفه و بنابراین با شبکه‌های گسترده‌تر ارتباطات، اعتماد و ارزش‌های مشترک بالاتر از افراد قرار می‌گیرد(۱۰: ۳۶). کلمن سرمایه اجتماعی را نوعی کالای عمومی در نظر گرفت که گرچه به دست کسانی که آن را تشخیص می‌دهند ایجاد می‌شود ولی منافع آن شامل تمام اجزای ساختار می‌گردد. بنابراین سرمایه اجتماعی سبب می‌شود تا همکاری بین افراد ایجاد شود. کلمن سرمایه اجتماعی را به قرار زیر تعریف کرد: مجموعه منابعی که همراه ارتباطات فامیلی و مؤسسات اجتماعی جامعه است و در توسعه اجتماعی و ادراکی بچه یا فرد جوان مفید واقع می‌شود. این منابع برای افراد مختلف یکسان نبوده و در توسعه سرمایه انسانی بچه‌ها و جوانان مزیت فوق‌العاده‌ای به حساب می‌آید(۱۰: ۳۷).

^۱. Pieter sztopka

- نظریه پاتنام: با به کارگیری مفهوم سرمایه اجتماعی پاتنام می‌خواست تفاوت‌های موجود در التزام شهروندی را با وضوح بیشتری به نمایش در آورد و تعریف خود را از سرمایه اجتماعی چنین ارائه نمود: سرمایه اجتماعی در این جا اشاره کننده به مشخصات تشکیلات اجتماعی است مشخصاتی چون اعتماد، معیارها و شبکه‌ها که می‌توانند با تسریع فعالیت‌های هماهنگ شده کارآیی جامعه را بهبود بخشند، به طور دقیق‌تر سرمایه اجتماعی کمک کننده رفتار جمعی است یعنی هزینه‌ها را برای نقض کننده‌ها افزایش معیارهای خوب دو طرفه را تقویت جریان گردش اطلاعات، شامل اطلاعات مربوط به خودشناسی فعالان را تسریع، موفقیت‌های گذشته فعالیت‌های جمعی را نمایان و همانند چارچوبی برای همکاری‌های بیشتر آینده عمل می‌کند (۱۰: ۴۸). منظور پاتنام از سرمایه اجتماعی، مشخصات زندگی اجتماعی است: شبکه‌ها، معیارها و اعتماد که سبب می‌شود تا شرکت کنندگان در فعالیت مشترک کارا کتری برای تعقیب اهداف مشترک خود وارد شوند (۹: ۵۶).

پاتنام به بیان تفاوت دو نوع اصلی سرمایه اجتماعی می‌پردازد. سرمایه اجتماعی پل زن (در بر گیرنده) و سرمایه اجتماعی میثاقی (مانع شونده از دخول دیگران). «سرمایه اجتماعی پل زن» به گرد هم آوردن مردم از بخش‌های مختلف اجتماعی تمایل دارد. البته هر نوع آن برای نیازهای خاص به کار می‌آید، سرمایه اجتماعی میثاقی برای تقویت پایه و اساس تعاملی خاص و مفید است و سبب تحریک اتحاد می‌شود و مانند چسب در جامعه‌شناسی برای حفظ وفاداری در گروه‌ها به کار می‌آید (۱۰: ۵۱).

نظریه استفن باس^۱: باس معتقد است نظریه سرمایه اجتماعی معطوف به بسط قضایایی در مورد شرایطی است که تحت آن حکومت‌ها و اجتماعات محلی بتوانند برای نیل به اهداف مشترک تعاون و همکاری داشته باشند. آن تعیین کننده ترکیبات نهادی افقی است که تأثیر مثبت روی ایجاد شبکه‌هایی از اعتماد، اداره بهتر امور و عدالت اجتماعی دارد. عدالت اجتماعی دیکته کننده تکالیف و حقوق شهروندی است که خود تحت تأثیر سرمایه اجتماعی است امری لازم است (۴).

نظریه کری بیکر^۲: به نظر بیکر سرمایه اجتماعی به منابع فراوانی که در میان یا از طریق شبکه‌های فردی یا سازمانی قابل دسترسی هستند اشاره دارد. این منابع شامل اطلاعات، نظریات، راهنمایی‌ها، فرصت‌های کسب و کار، سرمایه مالی، قدرت، حمایت احساسی، خیرخواهی، اعتماد و همکاری می‌شود. سرمایه اجتماعی نه تنها برای مسائل کسب و کار بسیار جالب و با اهمیت است، بلکه دلایل جالب و مهم‌تری نیز برای یادگیری چگونگی توسعه و استفاده از سرمایه‌های اجتماعی وجود دارد و تحقیقات و مطالعات اجتماعی منتشر شده نشان می‌دهد که بین سرمایه اجتماعی و کیفیت، هدف و مفهوم زندگی پیوند مستقیمی وجود دارد (۲۴: ۴۲).

^۱. Stephen Bass

^۲. Gary Becker

نظریه فرانسیس فوکویاما^۱: فرانسیس فوکویاما سرمایه اجتماعی را مجموعه‌ای از هنجارهای موجود در سیستم‌های اجتماعی می‌داند که موجب ارتقای سطح همکاری اعضای آن جامعه گردیده و موجب پایین آمدن هزینه‌های تبادلات و ارتباطات می‌گردد. فوکویاما سرمایه اجتماعی را به عنوان یک پدیده جامعه‌شناختی مورد توجه قرار می‌دهد. به نظر او سرمایه اجتماعی با شعاع اعتماد ارتباط تنگاتنگی دارد. هر چه قدر شعاع اعتماد در یک گروه اجتماعی نیز زیاد خواهد بود و به تبعیت از آن میزان همکاری و اعتماد متقابل اعضای گروه نیز افزایش خواهد یافت (۸۷: ۱۱).

نظریه نان لین^۲: لین، مفهوم سرمایه اجتماعی را به مثابه منابع نهفته در ساختار اجتماعی تعریف می‌کند که با کنش‌های هدفمند قابل دسترس برای افراد است. از نظر او، سرمایه اجتماعی از سه جزء تشکیل شده است: منابع نهفته در ساختار اجتماعی، قابلیت دسترسی افراد به این گونه منابع اجتماعی و استفاده یا گردآوری این گونه منابع اجتماعی در کنش‌های هدفمند می‌باشد (۸۱: ۱۵). لین منابع ارزشمند در اکثر جوامع را ثروت، قدرت و پایگاه اجتماعی معرفی می‌کند و لذا سرمایه اجتماعی افراد را بر حسب میزان یا تنوع ویژگی‌های دیگرانی که فرد با آنها پیوندهای مستقیم و غیرمستقیم دارد قابل سنجش می‌داند (۲۳: ۱۱). مباحث لین صرفاً بر منابع فردی سرمایه اجتماعی متمرکز است و سرمایه اجتماعی را در درجه اول امری فردی می‌داند که افراد با انگیزه کسب سود برای خود، اقدام به سرمایه‌گذاری در روابط اجتماعی می‌نمایند؛ اگر چه ممکن است به زعم لین مانند سرمایه انسانی، سر جمع این دارایی‌های ارتباطی به نفع جامعه نیز تمام شود (۸۳: ۱۵).

ساختاربندی فرهنگی ایرانیان (با تلفیق نظریه‌های گافمن، پیتر بلاو، گیدنز و احمد اشرف)

انسان بر اساس فرایند جامعه نظام اعتقادی، نظام اجتماعی، نظام شخصیتی و نظام رفتاری‌پذیری و تعامل متقابل اجتماعی، رفتارهای گوناگون را می‌آموزند و با الگوهای رفتاری، نهادها، گروه‌ها و ... آشنا می‌شود، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه را می‌شناسد و بر اساس آنها ساختار فکری و فرهنگی خود را تشکیل می‌دهد و نسبت به امور و موضوعات مختلف نگرش‌ها، وجهه نظرها، گرایش‌های خاص و به طور کلی ساختار فکری خاصی نسبت به آن پیدا می‌کند و ساختار تفکری منحصر به فرد هر فرد او را از دیگر انسان‌ها آشکار و نهان در کنش‌هایش مقابل پدیده‌های مختلف متمایز می‌سازد.

در رهیافت نظری برای تدوین الگوی تشکیلی ساختار به صورت کلی و ساختاربندی به صورت خاص از ساختارگرایی گافمن، نظریه ساختارگرایی پیتر بلاو و نظریه ساختاربندی گیدنز استفاده شده است و نیز جهت تطبیق مدل تلفیقی با در شرایط مکانی با (کنشگران ایرانی) از مدل سه هویتی احمد اشرف استفاده گردیده که به بیان مختصری از این نظریه‌ها می‌پردازیم.

^۱. Francis Fukuyama

^۲. Nan Lin

- ساختار گرایی گافمن^۱: گافمن به فراسوی ماورای موقعیت‌های روزانه نگاه می‌کرد تا ساختارهایی را پیدا کند که به گونه‌ای نامریی بر موقعیت‌های روزانه تسلط دارند این ساختارها همان نمودارهای تفسیری هستند که افراد را قادر می‌سازند تا رخداد‌های زندگی شخصی و جهان‌شان را ادراک و تعیین ماهیت و موقعیت کنند و بر هر یک برچسبی مناسب زنند. چهارچوب‌ها از طریق معنی‌دار ساختن رخدادها، در جهت سازمان دادن تجربه و راهنمایی کنش فردی یا جمعی عمل می‌کنند. وی در تحلیل‌های خود سه دسته از ساختارها را بیان می‌کند: ساختار تعامل، ساختار خود و ساختار تجربه منظور از ساختارهای تعامل مجموعه مشترکی از قواعد و تعهدات و نیز شناخت ضمنی ما از چگونگی ساخت و شناخت یک رشته تعاملات اجتماعی است که ساختاری پایا و درونی شده را تشکیل می‌دهد که از اجزای این ساختار (مبادله اصلاحی)^۲ (عذرخواهی، درخواست و توجیه) و (مبادله همدلانه)^۳ (سلام و درود، بدرود و خداحافظی و نظائر آن) رامی‌توان نام برد (۱۴: ۸۲).

از نوشته‌های گافمن می‌توان چنین برداشت نمود که گافمن سه مدل را برای تشکیل ساختار خود ارائه می‌دهد:

مدل ۱: در این مدل گافمن خود را به دو موجودیت تقسیم می‌کند: تفکیک - شخصیت^۴ و بازیگر^۵ که در این مدل اصلی‌ترین مسئله مورد توجه گافمن سازماندهی و مدیریت نقش‌ها است که بر عهده خود به عنوان یک بازیگر است. مدل ۲: خود از ترتیباتی که در درون سازمان برای اعضا در نظر گرفته شده تشکیل می‌گردد (۲۵: ۲۲۴)، که در این مدل به خود به عنوان محصول مجموعه‌ای از شرایط اجتماعی به خصوص سازمانی، نگریسته می‌شود. مدل ۳: در این مدل خود مبتنی بر یک هویت آگاه که هم در زمان و هم در فراسوی نقش‌های مشخص قرار می‌گیرد و هم شیوه‌ای منسجم برای پیوند نقش‌ها به سرگذشت‌های فردی را ارائه می‌دهد (۱۸: ۱۲).

- نظریه ساختاری پیتر بلاو^۶: بلاو وظیفه جامعه‌شناس را تحلیل ساختاری صورت‌های گوناگون تمایز، روابط متقابل این صورت‌ها، شرایطی که آن‌ها را ایجاد و دگرگون می‌کنند و دلالت‌های‌شان برای روابط اجتماعی می‌باشد، می‌داند. بلاو ساختار اجتماعی را بدین سان تعریف می‌کند: توزیع جمعیتی مردم در جایگاه‌های اجتماعی به موازات خطوط گوناگون، جایگاه‌هایی که بر روابط نقش مردم و کنش متقابل اجتماعی آن‌ها تأثیر می‌گذارند (۶: ۷).

در بحث از روابط متقابل بلاو دو عامل را تشخیص می‌دهد که جایگاه‌های اجتماعی را به هم پیوند می‌دهند، نخستین عامل، همگروهی‌های اجتماعی گوناگون مردم است و دومین عامل، فراگرد تحرک اجتماعی می‌باشد که او را به معنای گسترده‌اش به عنوان تمامی تحرک‌های مردم میان جایگاه‌های

¹. Goffman

². Remedial interchange

³. Supportive interchange

⁴. Performer

⁵. Self-as-performer

⁶. Peter Blu

اجتماعی در نظر می‌گیرد. بلاو در بحث از تمایز اجتماعی، دو نوع عامل ساختاری را مطرح می‌کند. عوامل اسمی و عوامل ساختاری، عوامل اسمی عواملی هستند که باعث تمایز گروه‌ها از همدیگر می‌باشند که از این عوامل می‌توان جنسیت و نژاد را مطرح کرد و عوامل ساختاری نیز عواملی هستند که به صورت درجه‌بندی شده می‌باشند که این عوامل مردم را از جهات منزلتی متمایز می‌سازند که تفاوت‌های مردم از جهت درجه‌بندی مشخص می‌شوند (۶: ۲۳۳).

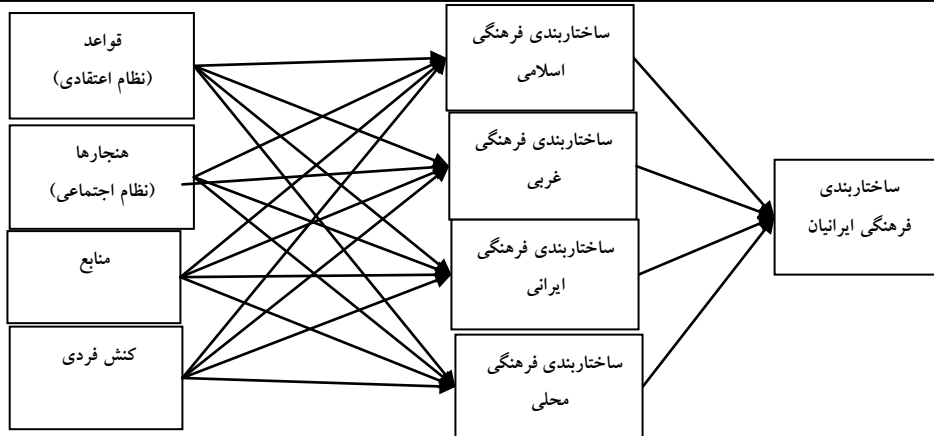
- نظریه ساختار‌بندی^۱ آنتونی گیدنز^۲: پهنه اساسی بررسی علوم اجتماعی، برابر با نظریه ساختار‌بندی، نه تجربه کنشگر فردی است و نه وجود هر گونه کلیت اجتماعی، بلکه این پهنه همان عملکردهای اجتماعی است که در راستای زمان و مکان سامان می‌گیرند و هر کنش اجتماعی نیز در بر گیرنده ساختاری است و هر ساختار نیز به کنش اجتماعی نیاز دارد و عاملین و ساختار به گونه جدایی‌ناپذیری در فعالیت یا عملکرد جاری بشری در هم تنیده‌اند. فعالیت‌های انسانی را کنشگران اجتماعی به وجود نمی‌آورند، بلکه این فعالیت‌ها از طریق همان راه‌هایی که انسان‌ها خودشان را به عنوان کنشگر مطرح می‌سازند، پیوسته باز ایجاد می‌شوند. عوامل انسانی از طریق فعالیت‌های شان شرایطی را به وجود می‌آورند که این فعالیت‌ها را امکان‌پذیر می‌سازد (۲: ۱۲). از نظر گیدنز ساختار از طریق توالی عملکردهای انسان‌ها در موقعیت‌های خاص باز تولید می‌شود و سپس این عملکردها را سازمان می‌دهد (۷: ۱۲). گیدنز عوامل انسانی اندیشه‌ها، فعالیت‌ها و نیز زمینه‌های مادی و اجتماعی‌شان را پیوسته بازنگری می‌کنند. کنشگران در جستجوی احساس امنیت جهان‌شان را عقلانی می‌سازند (۹: ۱۲).

نظریه تطبیقی احمد اشرف بر مبنای ساختار‌بندی مکانی

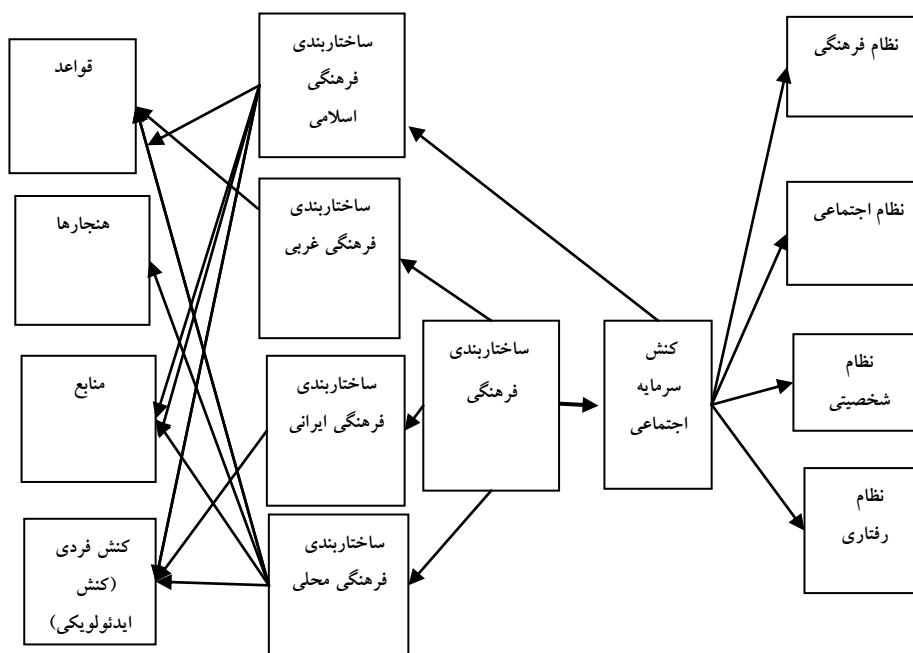
سه هویت متفاوت ایرانیان در شکل‌گیری سه ساختار تفکر هویتی: هویت ایرانی، هویت اسلامی و هویت غربی نقشی اصلی داشته‌اند. در این میان، سه روایت عمده در پاسخ به این سؤال تدوین شده است که به ترتیب زمانی روایت «ملت‌پرستانه»، روایت «مُدرن و پُست‌مُدرن» و روایت «تاریخی‌نگر / اسلامی» است. روایت نخست، که آن را «ناسیونالیسم رومانتیک» نیز می‌خوانند، ملت را پدیدار طبیعی تاریخ بشر می‌انگارد که منشأ آن به دوران پیش از تاریخ می‌رسد. در تقابل با این دیدگاه، که از مقوله ناسیونالیسم افراطی است، روایت «مُدرن و پُست‌مُدرن» از نیمه قرن بیستم تدوین شد و رواج گرفت. این دیدگاه ملت را پدیداری نوین می‌داند که ساخته و پرداخته دولت‌های ملی در عصر جدید است و عمر آن از قرن ۱۸ پیشتر نمی‌رود، روایت سوم یا دیدگاه «تاریخی‌نگر / اسلامی» و به وجود آمدن هویت ایرانی - شیعی در عصر صفوی. در این دوران ایران وحدت سیاسی خود را دوباره به دست آورد و دارای هویت دینی خاص خود در میان امپراطوری‌های سنی مذهب عثمانی در غرب و ازبکان در شرق شد (۳: ۲).

¹. Structuration

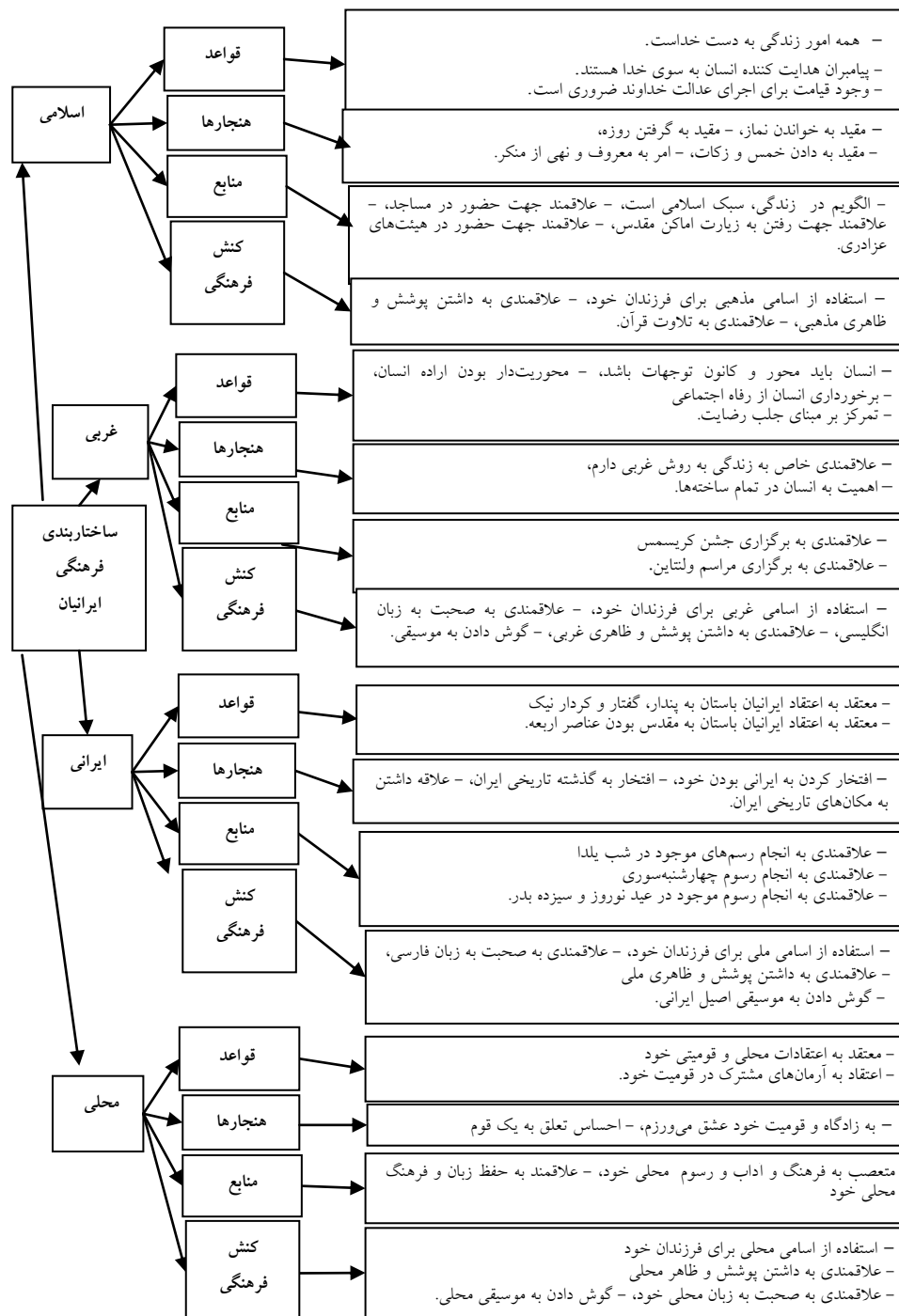
². Anthony Giddens

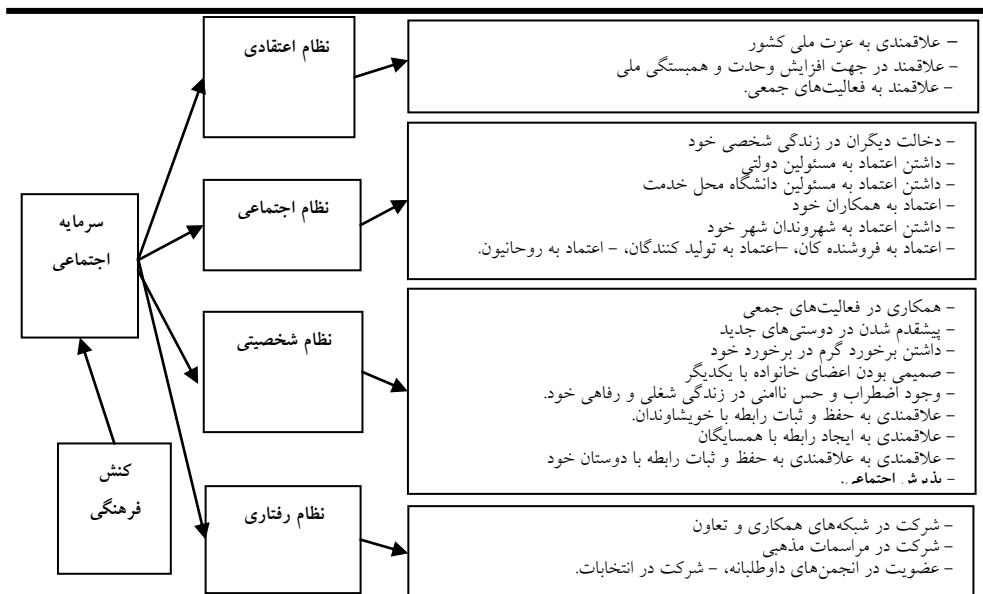
شکل شماره (۱): مدل نظری ساختاربندی فرهنگی (با تلفیق نظریه‌های گافمن، پیتر بلاو، گیدنز و احمد اشرف)

شکل شماره (۲): مدل تحلیلی تحقیق

شکل شماره (۳): تعریف عملیاتی متغیرهای مربوط به متغیرهای مستقل تحقیق بر اساس نتایج مصاحبه (ساختاریندی فرهنگی)

شکل شماره (۴): تعریف عملیاتی متغیرها مربوط به متغیرهای وابسته تحقیق کنش فرهنگی (سرمایه اجتماعی)

پیشینه تجربی

مومنی (۱۷)، در تحقیق خود تحت عنوان بررسی رابطه هوش معنوی و خویشنداری با سرمایه اجتماعی مدیران مدارس شهر زابل از روش پژوهشی از نوع همبستگی استفاده نموده است. جامعه آماری این پژوهش کلیه مدیران زن و مرد مدارس شهر زابل ۱۷۶ نفر می‌باشند که بر اساس جدول مورگان تعداد ۱۲۳ مدیر از طریق روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی انتخاب شدند. با استفاده از پرسشنامه هوش معنوی دیوید بی‌کینگ، هوش معنوی مدیران سنجیده شد و پرسشنامه خویشنداری نیک‌منش (۱۳۸۶)، و پرسشنامه سرمایه اجتماعی غلامی (۱۳۸۹)، برای توصیف خویشنداری و سرمایه اجتماعی مدیران به کار گرفته شد. جهت تعیین پایایی پرسشنامه‌ها از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که بر این اساس میزان پایایی پرسشنامه‌های هوش معنوی ۰/۸۷، و خویشنداری ۰/۷۵، و سرمایه اجتماعی ۰/۸۶، به دست آمد. نتایج نشان داد که بین هوش معنوی و آگاهی متعالی و خویشنداری مدیران رابطه معناداری مشاهده شد. تولید آگاهی متعالی تنها متغیری است که توانسته است بیشترین پیش‌بینی را از خویشنداری و سرمایه اجتماعی مدیران داشته باشد. همچنین بین تفکر انتقادی، آگاهی متعالی و تولید معنای شخصی سرمایه اجتماعی مدیران نیز رابطه معناداری مشاهده شد.

سجادیان موسوی (۲۱)، در تحقیق خود تحت عنوان رابطه هویت علمی دانشجویان و سرمایه اجتماعی خانواده‌ها با استفاده از نظریه‌های هویت اجتماعی جنکینز، سرمایه اجتماعی خانواده کلمن، تعاملات و ارتباطات علمی قانع‌راد، فرهنگ علمی سریع‌القلم و جامعه‌پذیری علمی توسلی و ریاضی و از روش

تحقیق پیمایش استفاده نموده است. جامعه آماری آن، شامل کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه-های تهران، امیر کبیر و علامه طباطبایی و تعداد نمونه ۲۵۱ نفر بوده است. روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای و ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه مشتمل بر دو بخش بوده است که در بخش اول سرمایه اجتماعی خانواده بر اساس مدل ناهایت و گوشال، با تقسیم به سه بعد ساختاری، ارتباطی و شناختی مورد بررسی قرار گرفته و در بخش دوم هویت علمی دانشجویان در قالب دو بعد، از قرار بعد ذهنی مشتمل بر مولفه‌های «شیوه تفکر» و «نگرش علمی»، و بعد عینی مشتمل بر «تولید علمی» و «ارتباطات حضوری و نیابتی» توسط محقق طراحی شده است. در یافته‌های پژوهش، بعد ذهنی هویت علمی، کمی بالاتر از متوسط، و بعد عینی، بسیار پایین‌تر از متوسط برآورد شده است و نمره میانگین برای هویت علمی دانشجویان، آن را به طور کلی در حد متوسط برآورد می‌نماید. هویت علمی دانشجویان توزیع درآمد در خانواده رابطه دارد. بر اساس این یافته‌ها، میان دستاورد تحصیلی با هویت علمی دانشجویان از سویی، و هویت علمی دانشجویان با سرمایه اجتماعی خانواده و ابعاد آن یعنی سرمایه اجتماعی درونی خانواده و سرمایه اجتماعی بیرونی خانواده از سوی دیگر، رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و میزان همبستگی میان هویت علمی دانشجویان و سرمایه اجتماعی خانواده، با کنترل یا حذف اثر دستاورد تحصیلی، کاهش می‌یابد. همچنین، نتایج رگرسیون نشان می‌دهد که ابعاد شناختی و ارتباطی سرمایه اجتماعی بیرونی خانواده، تغییرات هویت علمی را پیش‌بینی و تبیین می‌کنند و بر اساس این نتایج، سرمایه اجتماعی ارتباطی بیرونی خانواده بیشترین تأثیر را بر تغییرات هویت علمی دارد.

اکبری(۱)، در تحقیق خود تحت عنوان نقش سرمایه اجتماعی در مشارکت با هدف پاسخگویی به این سؤال آغازین تحقیق خود را شروع می‌کند که سرمایه اجتماعی و شاخص‌های آن چگونه بر مشارکت مؤثر است و در این میان خانواده‌گرایی و فشار گروهی چه نقشی را ایفاء می‌کنند. بر این اساس با استفاده از سه تئوری (سرمایه اجتماعی پاتنام، خانواده‌گرایی راجرز و فشار گروهی لیپست) درصدد پاسخگویی به این سؤال و سنجش تأثیر متغیرهای فوق بر مشارکت و رابطه درونی این متغیرها بر آمد. لذا با استفاده از روش کمی پیمایشی و تکنیک پرسشنامه پژوهش حاضر صورت گرفت. یافته‌های تحقیق حاکی از آن بود که کلیه متغیرهای مستقل با درجه تأثیرگذاری متفاوت با متغیر وابسته مرتبطند اما بالاترین شدت مربوط به متغیر فشار گروهی ($r=0/67$) است، به علاوه این پژوهش نشان داد خانواده‌گرایی و به ویژه فشار گروهی همراه با سرمایه اجتماعی در سطح نسبتاً بالایی وجود دارد اما این سرمایه بیشتر از نوع درون گروهی آن است که چندان مساعد توسعه نیست.

فرضیه های تحقیق

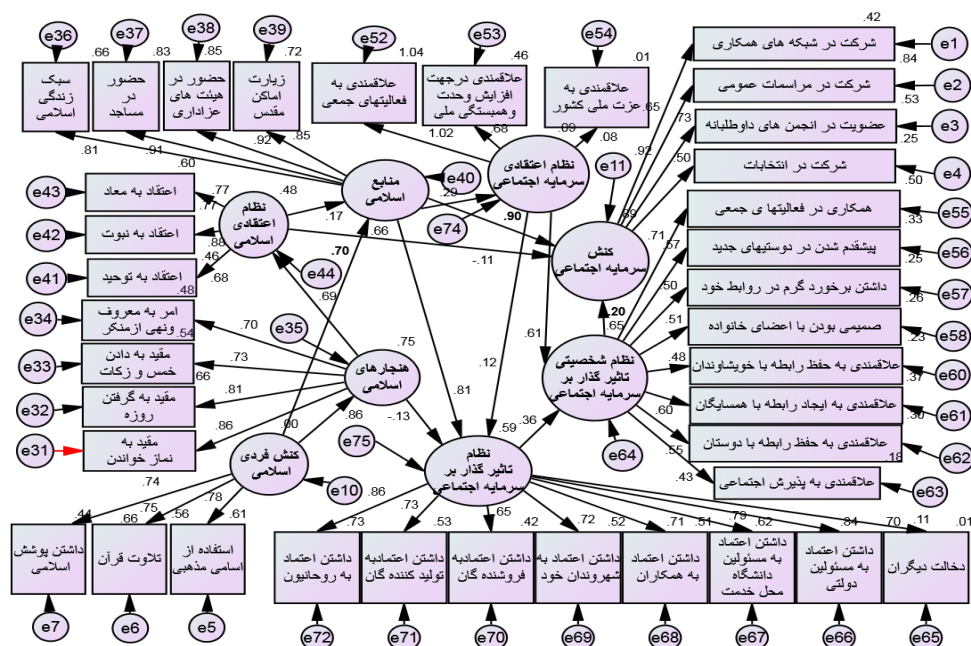
- بین متغیرهای ساختاربندی اسلامی و کنش فرهنگی (سرمایه فرهنگی) رابطه وجود دارد.
- بین متغیرهای ساختاربندی ایرانی و کنش فرهنگی (سرمایه فرهنگی) رابطه وجود دارد.
- بین متغیرهای ساختاربندی غربی و کنش فرهنگی (سرمایه فرهنگی) رابطه وجود دارد.
- بین متغیرهای ساختاربندی محلی و کنش فرهنگی (سرمایه فرهنگی) رابطه وجود دارد.

ابزار و روش

با توجه به گستردگی تحقیق، برای رسیدن به اهداف تحقیق از روش تحقیق ترکیبی کیفی و کمی استفاده شده است. بر این اساس ابتدا با استفاده از تکنیک‌های روش تحقیق کیفی به بررسی منابع و اسناد و نیز مصاحبه با افراد متخصص به شاخص‌سازی مناسب مفاهیم پرداخته شده است و با تدوین پرسشنامه مناسب با استفاده از روش‌های تحقیق کمی با توجه به وسعت شاخص‌های متغیرهای وابسته و مستقل به بررسی روابط بیشتر با روش کمی معادلات ساختاری به بررسی فرضیه‌ها پرداخته شده است. با توجه به گستردگی جامعه آماری و پراکندگی آن در سطح کشور از نمونه‌گیری طبقه‌ای خوشه‌ای با تحت پوشش قرار دادن تمام قومیت‌های کشور مورد استفاده قرار گرفته است. اطلاعات مورد استفاده جامعه آماری این تحقیق شامل همه اعضای هیات علمی دانشگاه پیام نور می‌باشند که بر اساس آمار اعلام شده ۳۹۰۰ نفر می‌باشند که با استفاده از جدول مورگان ۳۵۱ از مراکز و واحدهای پیام نور: آذربایجان شرقی و غربی، خراسان رضوی، اردبیل، خرم‌آباد، تهران غرب، تهران جنوب، اصفهان، شیراز، تربت جام، مهاباد، سنندج، زاهدان، اهواز، ساری و رشت جمع‌آوری گردید.

در مورد اعتبار وسیله اندازه‌گیری، از نظرات داوران خارجی بهره گرفته شده است. با توجه به این که طیف غالب در پرسشنامه طیف لیکرت می‌باشد لذا از تکنیک آلفای کرونباخ برای برآورد روایی استفاده شده است که مقدار آلفای کرونباخ ۰/۸۵. مشخص گردید و در مرحله تجزیه و تحلیل داده‌ها ابتدا با استفاده از تکنیک‌های روش تحقیق کیفی بر اساس بررسی منابع و اسناد و نیز مصاحبه با افراد متخصص شاخص‌سازی مناسب مفاهیم پرداخته شده و با تدوین پرسشنامه مناسب با استفاده از روش‌های تحقیق کمی با توجه به وسعت شاخص‌های متغیرهای وابسته و مستقل به بررسی روابط بیشتر با روش معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار Spss و Amos داده‌ها تحلیل آماری شده است.

یافته‌ها

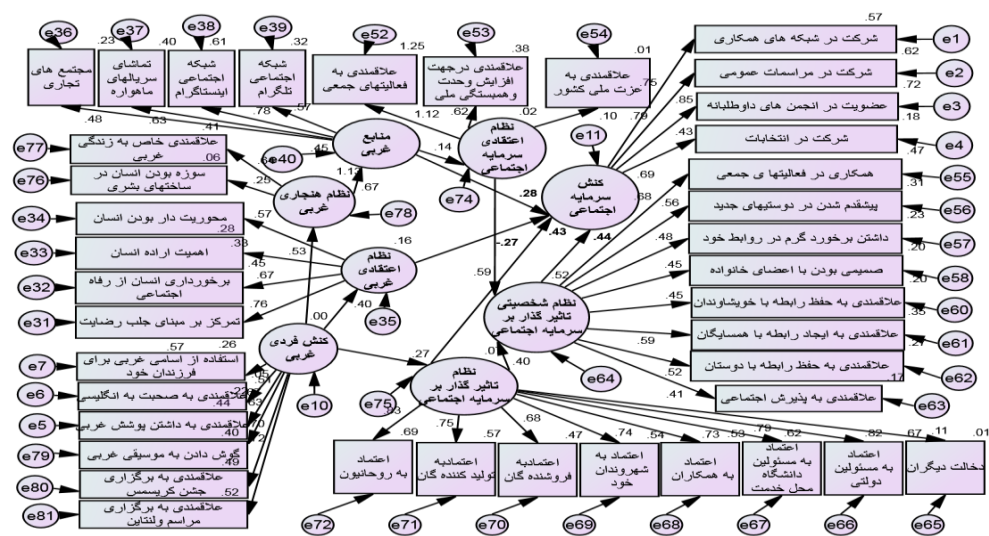
شکل شماره (۵): رابطه بین متغیرهای ساختاریندی اسلامی و سرمایه اجتماعی

جدول شماره (۱): شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل ساختاری (بررسی ساختاریندی فرهنگی اسلامی بر سرمایه اجتماعی)

کای اسکوار (chi-Squar)	سطح معنی‌داری کای اسکوار (sig- chi-Squar)	نسبت کای به	ریشه میانگین مربعات (RMSEA)	نکویی (GFI)	نکویی برازش (AGFI)	نکویی برازش (NFI)
۱۷/۶۸	۰/۰۶	۱/۷۷	۰/۰۴۹	۰/۹۸۷	۰/۹۵۲	۰/۹۸۸

بر اساس اطلاعات به دست آمده از جدول شماره (۱) می‌توان گفت که برازش داده‌ها به مدل برقرار می‌باشد و در نتیجه از تمامی شاخص‌ها این طور استنباط می‌شود که مدل پژوهش برازش مطلوبی دارد و نیز بر اساس مدل شماره (۵) می‌توان گفت که منابع اسلامی ۰/۹، (زیارت اماکن مقدس، حضور در مسجد و هیات‌های مذهبی، و سبک زندگی اسلامی) متاثر از کنش فردی اسلامی ۰/۷۰، (تلاوت قرآن، استقاده از اسامی مذهبی برای فرزندان خود و داشتن پوشش اسلامی) و نظام اعتقادی اسلامی ۰/۱۷، (اعتقاد به توحید، نبوت، معاد، امر به معروف، مفید به زکات دادن، روزه گرفتن و نماز خواندن) بر کنش سرمایه اجتماعی تاثیرگذار بوده است و نیز نظام شخصیتی ایجاد شده از سرمایه اجتماعی ۰/۲، (همکاری در فعالیت‌های جمعی، پیشقدم شدن در دوستی‌های جدید، داشتن برخورد گرم در روابط خود، صمیمی بودن

با اعضای خانواده، علاقمند بودن به حفظ روابط با خویشاوندان، با همسایگان، با دوستان و علاقمند بودن به پذیرش اجتماعی خود) متأثر از اعتقاد به سرمایه اجتماعی ۰/۶۱. (علاقمند بودن به عزت ملی کشور، علاقمندی در جهت افزایش وحدت و همبستگی ملی و علاقمند بودن به فعالیت‌های جمعی) بر کنش سرمایه اجتماعی (شرکت در شبکه‌های همکاری، شرکت در مراسمات عمومی، عضویت در انجمن‌های داوطلبانه، شرکت در انتخابات، همکاری در فعالیت‌های جمعی، پیشقدم شدن در دوستی‌های جدید، داشتن برخورد گرم در روابط خود، صمیمی بودن با اعضای خانواده، علاقمندی به حفظ رابطه با خویشاوندان، علاقمندی به ایجاد رابطه با همسایگان، علاقمندی به حفظ رابطه با دوستان، علاقمندی به پذیرش اجتماعی)

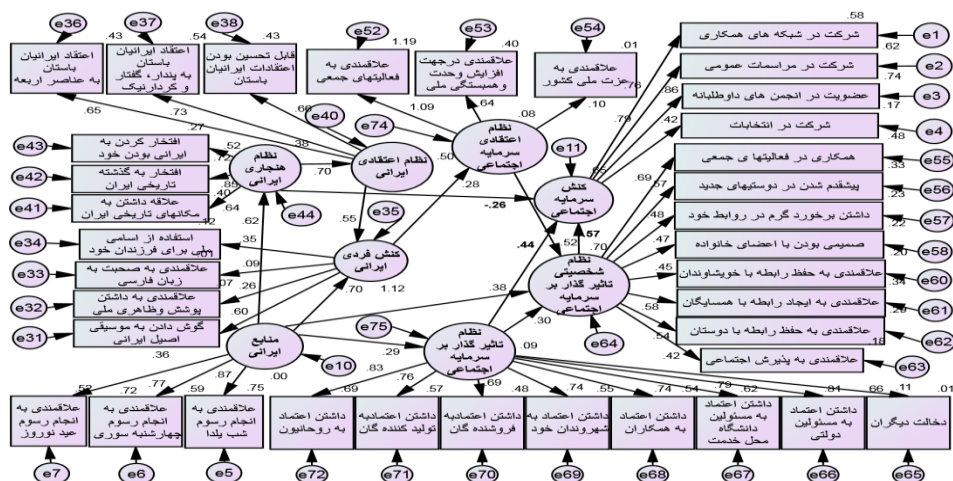
شکل شماره (۶): رابطه بین متغیرهای ساختار بندی غربی و کنش فرهنگی (سرمایه اجتماعی) بر اساس مدل ضریب رگرسیونی

جدول شماره (۲): شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل ساختاری (بررسی ساختار بندی فرهنگی غربی بر سرمایه اجتماعی)

کای اسکوار (chi-Squar)	سطح معنی داری کای اسکوار (sig-chi-Squar)	نسبت کای به درجه آزادی (chi-Squar/df)	ریشه میانگین (RMSEA)	نکویی (GFI)	نکویی برازش (AGFI)	نکویی برازش (NFI)
۵/۹	۰/۹۱۹	۰/۴۹۴	۰/۰۰۰	۰/۹۹۵	۰/۹۸۶	۰/۹۹۳

بر اساس اطلاعات به دست آمده از جدول شماره (۲) می‌توان گفت که برازش داده‌ها به مدل بر قرار می‌باشد و در نتیجه از تمامی شاخص‌ها این طور استنباط می‌شود که مدل پژوهش برازش مطلوبی دارد و نیز بر اساس مدل شماره (۶) می‌توان گفت که منابع غربی ۰/۲۸. (شبکه‌های اجتماعی مجازی، تماشای سریال‌های ماهواره، مجتمع‌های تجاری بر مبنای الگوهای غربی) متأثر از پای بندی به هنجارهای غربی ۰/۶۷. (علاقمندی خاص به زندگی غربی، سوژه بودن انسان در ساخت‌های بشری) و نظام اجتماعی ۰/۴۳. (اعتماد به روحانیون، تولید کنندگان، فروشنده‌گان، همسایگان، همسایگان، همکاران، مسئولین دانشگاه، مسئولین دولتی و دخالت دیگران) متأثر از کنش غربی ۰/۲۷. (استفاده از اسامی غربی برای فرزندان خود، علاقمندی

به صحبت کردن به انگلیسی، علاقمند به داشتن پوشش غربی، گوش دادن به موسیقی غربی، علاقه‌مند به برگزاری جشن گریسمس، علاقمند به برگزاری مراسم ولنتاین) بر کنش سرمایه اجتماعی تاثیرگذار بوده است و نیز نظام شخصیتی ایجاد شده از سرمایه اجتماعی ۴۳٪ (همکاری در فعالیت‌های جمعی، پیشقدم شدن در دوستی‌های جدید، داشتن برخورد گرم در روابط خود، صمیمی بودن با اعضای خانواده، علاقمند بودن به حفظ روابط با خویشاوندان، با همسایگان، با دوستان و علاقمند بودن به پذیرش اجتماعی خود) ۴۳٪، متأثر از اعتقاد به سرمایه اجتماعی ۵۹٪ (علاقمند بودن به عزت ملی کشور، علاقمندی در جهت افزایش وحدت و همبستگی ملی و علاقمند بودن به فعالیت‌های جمعی) بر کنش سرمایه اجتماعی (شرکت در شبکه‌های همکاری، شرکت در مراسم عمومی، عضویت در انجمن‌های داوطلبانه، شرکت در انتخابات، همکاری در فعالیت‌های جمعی، پیشقدم شدن در دوستی‌های جدید، داشتن برخورد گرم در روابط خود، صمیمی بودن با اعضای خانواده، علاقمندی به حفظ رابطه با خویشاوندان، علاقمندی به ایجاد رابطه با همسایگان، علاقمندی به حفظ رابطه با دوستان، علاقمندی به پذیرش اجتماعی) شرکت در انتخابات) تاثیر داشته است.

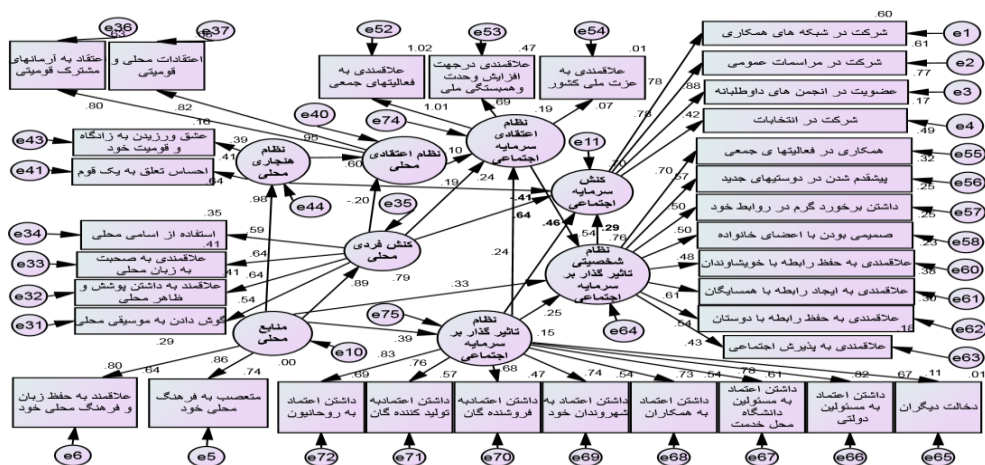
شکل شماره (۷): رابطه بین متغیرهای ساختار بندی ایرانی و کنش فرهنگی (سرمایه اجتماعی) بر اساس مدل ضریب رگرسیونی

جدول شماره (۳): شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل ساختاری (بررسی ساختار بندی فرهنگی ایرانی بر سرمایه اجتماعی)

کای اسکوار (chi-Squar)	سطح معنی داری کای (sig-chi-Squar)	نسبت کای به درجه آزادی (chi-Squar/df)	ریشه میانگین مربعات (RMSEA)	نکوبی (GFI)	نکوبی تعدیل یافته (AGFI)	نکوبی برازش (NFI)
۲۰۷۷	۰۰۵۷	۱/۷	۰۰۴۸	۰۹۸۴	۰۹۵۲	۰۹۶۳

بر اساس اطلاعات به دست آمده از جدول شماره (۳) می‌توان گفت که برازش داده‌ها به مدل برقرار می‌باشد و در نتیجه از تمامی شاخص‌ها این طور استنباط می‌شود که مدل پژوهش برازش مطلوبی دارد و نیز بر اساس مدل شماره (۷) می‌توان گفت که نظام اجتماعی ۴۴٪ (اعتماد به روحانیون، تولید کنندگان،

فروشنده‌گان، همشهریان، همکاران، مسئولین دانشگاه، مسئولین دولتی و دخالت دیگران) متأثر از منابع ایرانی ۲۹٪. (علاقمندی به انجام رسوم شب یلدا، علاقمندی به انجام رسوم چهارشنبه‌سوری، علاقمندی به انجام رسوم عید نوروز) بر کنش سرمایه اجتماعی تأثیرگذار بوده است و نیز نظام شخصیتی حاکی از سرمایه اجتماعی ۴۴٪. (همکاری در فعالیت‌های جمعی، پیشقدم شدن در دوستی‌های جدید، داشتن برخورد گرم در روابط خود، صمیمی بودن با اعضای خانواده، علاقمند بودن به حفظ روابط با خویشاوندان، با همسایگان، با دوستان و علاقمند بودن به پذیرش اجتماعی خود) متأثر از اعتقاد به سرمایه اجتماعی ۵۲٪. بر کنش سرمایه اجتماعی (شرکت در شبکه‌های همکاری، شرکت در مراسمات عمومی، عضویت در انجمن‌های داوطلبانه، شرکت در انتخابات، همکاری در فعالیت‌های جمعی، پیشقدم شدن در دوستی‌های جدید، داشتن برخورد گرم در روابط خود، صمیمی بودن با اعضای خانواده، علاقمندی به حفظ رابطه با خویشاوندان، علاقمندی به ایجاد رابطه با همسایگان، علاقمندی به حفظ رابطه با دوستان، علاقمندی به پذیرش اجتماعی) تأثیر داشته است.

شکل شماره (۸): رابطه بین متغیرهای ساختار بندی ایرانی و کنش فرهنگی (سرمایه اجتماعی) بر اساس مدل ضریب رگرسیونی

جدول شماره (۴): شاخص‌های ارزیابی مدل ساختاری (بررسی ساختار بندی فرهنگی محلی بر سرمایه اجتماعی)

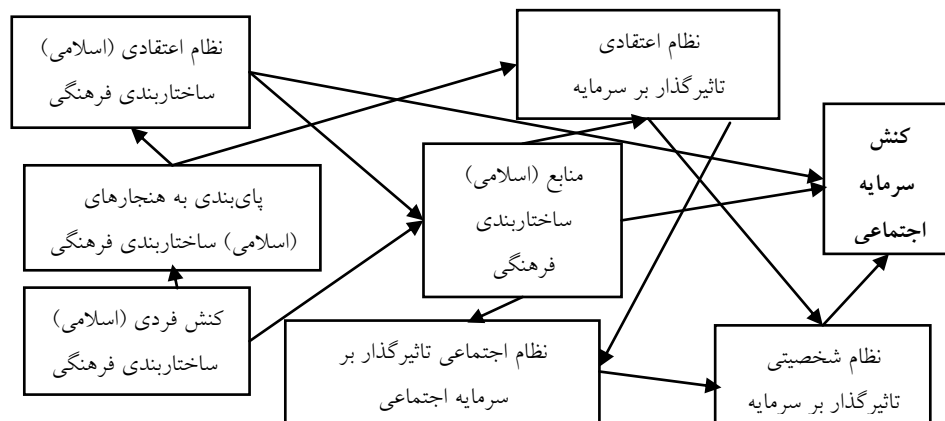
کای اسکوتر (chi-Squar)	سطح معنی داری کای (sig-chi-Squar)	نسبت کای به درجه آزادی (chi-Squar/df)	ریشه میانگین مربعات (RMSEA)	نکویی (GFI)	نکویی برازش (AGFI)	کای اسکوتر (chi-Squar)
۷/۹	۰/۶۴	۰/۷۹	۰/۰۰۰	۰/۹۹۴	۰/۹۷۸	۰/۹۹۲

بر اساس اطلاعات به دست آمده از جدول شماره (۴) می‌توان گفت که برازش داده‌ها به مدل بر قرار می‌باشد و در نتیجه از تمامی شاخص‌ها این طور استنباط می‌شود که مدل پژوهش برازش مطلوبی دارد و نیز بر اساس مدل شماره (۸) می‌توان گفت که پای بندی به هنجارهای محلی ۴۱٪. (عشق ورزیدن به زادگاه و قومیت خود، احساس تعلق به یک قوم) متأثر از منابع محلی ۹۸٪. (متعصب بودن به فرهنگ محلی خود و علاقمند به حفظ زبان و فرهنگ محلی خود) و نظام اجتماعی ۴۶٪. (اعتماد به روحانیون، تولید کنندگان،

فروشنندگان، همشهریان، همکاران، مسئولین دانشگاه، مسئولین دولتی و دخالت دیگران) متاثر از منابع محلی ۳۹٪. بر کنش سرمایه اجتماعی تاثیرگذار بوده است و نیز نظام شخصیتی ایجاد شده از سرمایه اجتماعی ۲۹٪. (همکاری در فعالیت‌های جمعی، پیشقدم شدن در دوستی‌های جدید، داشتن برخورد گرم در روابط خود، صمیمی بودن با اعضای خانواده، علاقمند بودن به حفظ روابط با خویشاوندان، با همسایگان، با دوستان و علاقمند بودن به پذیرش اجتماعی خود) متاثر از اعتقاد به سرمایه اجتماعی ۵۴٪. (علاقمند بودن به عزت ملی کشور، علاقمندی در جهت افزایش وحدت و همبستگی ملی و علاقمند بودن به فعالیت‌های جمعی) و منابع محلی ۳۳٪. برکنش سرمایه اجتماعی (شرکت در شبکه‌های همکاری، شرکت در مراسمات عمومی، عضویت در انجمن‌های داوطلبانه، شرکت در انتخابات) تاثیر داشته است.

بحث و نتایج

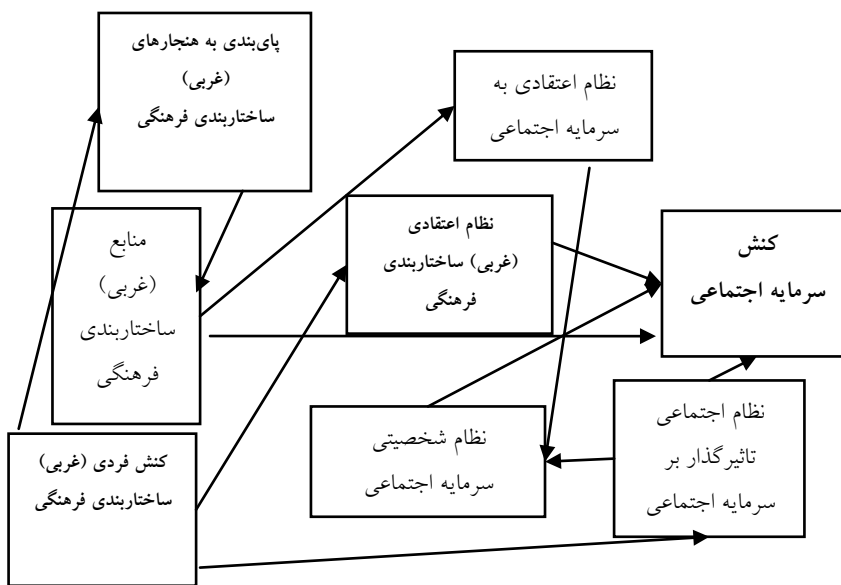
بر اساس مدل نظری پژوهش و نیز مدل تدوین شده متغیرهای مستقل، با توجه به متفاوت بودن مدل‌ها در چهار تفکیک‌بندی ساختاربندی فرهنگی (اسلامی، غربی، ایرانی و محلی) می‌توان مدل طرح شده در خصوص متغیرهای مستقل را تأیید نمود. براین اساس در خصوص تاثیر هر کدام از ساختاربندی‌های فرهنگی به ارائه مدل‌های تأیید شده و ربط نظری هر کدام با نظریه‌های استفاده شده می‌پردازیم.

شکل شماره (۹): مدل تأیید شده تاثیر ساختاربندی فرهنگ اسلامی بر کنش سرمایه اجتماعی

بر اساس اطلاعات به دست آمده از مدل شماره (۹) می‌توان گفت که منابع اسلامی متاثر از کنش فردی - اسلامی و نظام اعتقادی - اسلامی بر کنش سرمایه اجتماعی تاثیرگذار بوده است و نیز نظام شخصیتی ایجاد شده از سرمایه اجتماعی متاثر از اعتقاد به سرمایه اجتماعی بر کنش سرمایه اجتماعی تاثیر داشته است.

بر اساس نتایج به دست آمده می‌توان نظریه‌های فرانسیس فوکویاما و نیز زتومگا را مرتبط دانست بدین صورت که فرانسیس فوکویاما سرمایه اجتماعی را مجموعه‌ای از هنجارها و اعتقادات موجود در سیستم‌های اجتماعی می‌داند که موجب ارتقای سطح همکاری اعضای آن جامعه گردیده و با توجه به اینکه در مدل تأیید شده تأثیر ساختاربنندی فرهنگ اسلامی اعتقاد و منابع اسلامی باعث تقویت سرمایه اجتماعی شده است نشانگر ربط نظری نتایج به دست آمده با نظریه فوکویاما می‌باشد. از دیدگاه زتومگا نیز سرمایه اجتماعی در ابعاد سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی برای یک پایگاه اجتماعی در شبکه تعاملی جامعه برای هر پایگاه اجتماعی بالقوه چهار نوع گزینه رابطه‌ای قابل تصور است: روابط اجباری، روابط گفتگویی و روابط مبادله‌ای که بر مبنای آن پایگاه اجتماعی حاکی از سرمایه اجتماعی متبلور می‌شود و بر این اساس نیز با توجه به تأثیر نظام شخصیتی متأثر از نظام اجتماعی بر سرمایه اجتماعی نشانگر ربط نظری نتایج به دست آمده با نظریه زتومگا می‌باشد.

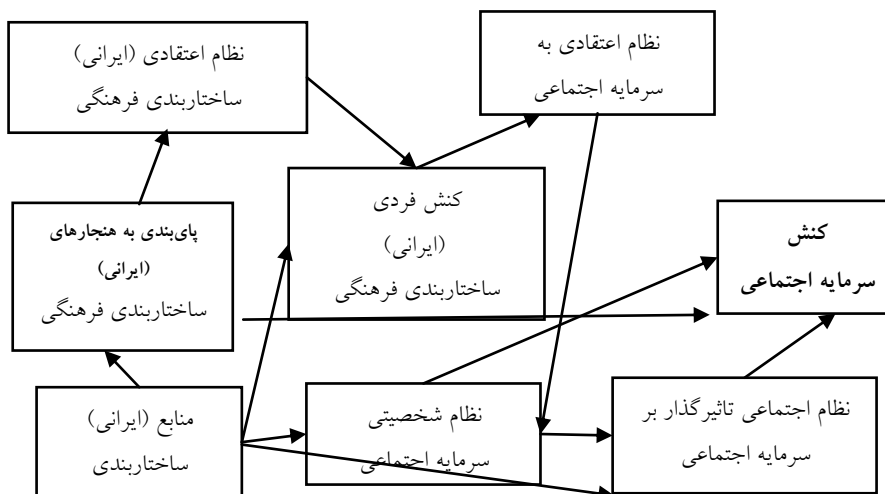

شکل شماره (۱۰): مدل تأیید شده تأثیر ساختاربنندی فرهنگ غربی بر کنش سرمایه اجتماعی

بر اساس اطلاعات به دست آمده از مدل شماره (۱۰) می‌توان گفت که منابع غربی متأثر از پای بندی به هنجارهای غربی و نظام اجتماعی متأثر از کنش غربی بر کنش سرمایه اجتماعی تأثیر گذار بوده است و نیز نظام شخصیتی ایجاد شده از سرمایه اجتماعی متأثر از اعتقاد به سرمایه اجتماعی بر کنش سرمایه اجتماعی تأثیر داشته است.

بر اساس نتایج به دست آمده می‌توان نظریه‌های کلمن و نیز بیکر را مرتبط دانست، بدین صورت که کلمن سرمایه اجتماعی را نوعی کالای عمومی در نظر گرفت که گرچه به دست کسانی که آن را تشخیص می‌دهند ایجاد می‌شود، ولی منافع آن شامل تمام اجزای ساختار می‌گردد. بنابراین سرمایه اجتماعی سبب می‌شود تا همکاری بین افرادی ایجاد شود که در غیر این صورت دنبال منافع فردی خود می‌بودند. بر این اساس بر مبنای تاثیر نظام اجتماعی، منابع و نظام اعتقادی غربی بر سرمایه اجتماعی نشانگر ربط نظری نتایج به دست آمده با نظریه کلمن می‌باشد.

و نیز بر مبنای نظریه بیکر سرمایه اجتماعی به منابع فراوانی که در میان یا از طریق شبکه‌های فردی یا سازمانی قابل دسترسی هستند اشاره دارد. این منابع شامل اطلاعات، نظریات، راهنمایی‌ها، فرصت‌های کسب و کار، سرمایه مالی، قدرت، حمایت احساسی، خیرخواهی، اعتماد و همکاری می‌شود که با توجه به تاثیر نظام شخصیتی منابع مطرح شده به عنوان منابع تاثیرگذار ربط نظری با شاخص‌های ایجاد در نظام شخصیتی دارد.

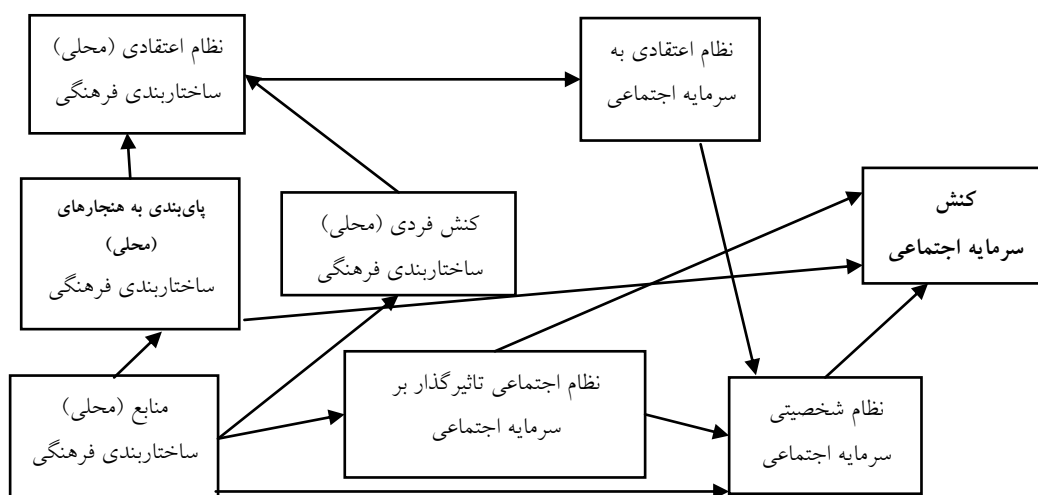
شکل شماره (۱۱): مدل تأیید شده تاثیر ساختاربنندی فرهنگ ایرانی بر کنش سرمایه اجتماعی

بر اساس اطلاعات به دست آمده از مدل شماره (۱۱) می‌توان چنین بیان نمود که نظام اجتماعی متأثر از منابع ایرانی بر کنش سرمایه اجتماعی تاثیرگذار بوده است و نیز نظام شخصیتی حاکی از سرمایه اجتماعی متأثر از اعتقاد به سرمایه اجتماعی ۵۲٪ بر کنش سرمایه اجتماعی تاثیر داشته است.

بر اساس نتایج به دست آمده می‌توان نظریه‌های بورديو و پاتنام مرتبط دانست، بدین صورت که بورديو سرمایه اجتماعی را نمایانگر «ادغام منابع بالفعل و بالقوه‌ای می‌داند که برای مالکیت شبکه‌ای با دوام به کار رفته‌اند» و ارزش ارتباطات یک فرد (یا حجم سرمایه اجتماعی یک عامل) به تعداد ارتباطات

فعال شده و حجم سرمایه (فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی) هر ارتباط بستگی دارد. بر این اساس بر مبنای تاثیر نظام اجتماعی، نظام اجتماعی و هنجارهای ایرانی بر سرمایه اجتماعی نشانگر منابع بالفعل و بالقوه موجود در ساختاربنندی فرهنگ ایرانی می‌باشد. بر این مبنای می‌توان ربط نظری نتایج به دست آمده با نظریه بوردیورا برقرار نمود.

و نیز بر اساس نظریه پاتنام سرمایه اجتماعی در تقویت رفتار جمعی تاثیر داشته است، بدین صورت که با تقویت جریان گردش اطلاعات براساس موفقیت‌های گذشته به عنوان چارچوبی برای همکاری‌های بیشتر در آینده عمل می‌کند. بر اساس نتایج به دست آمده بر مبنای نظریه پاتنام می‌توان گفت که نظام شخصیتی ایرانی ایجاد شده بر اساس منابع ایرانی بر اساس موفقیت‌های گذشته شکل یافته است و در تقویت کنش سرمایه اجتماعی تاثیرگذار می‌باشد.

شکل شماره (۱۲): مدل تأیید شده تاثیر ساختاربنندی فرهنگ محلی بر کنش سرمایه اجتماعی

براساس اطلاعات به دست آمده از شکل مدل (۱۲) می‌توان گفت که پای‌بندی به هنجارهای محلی متاثر از منابع محلی و نظام اجتماعی متاثر از منابع محلی بر کنش سرمایه اجتماعی تاثیرگذار بوده است و نیز نظام شخصیتی ایجاد شده از سرمایه اجتماعی متاثر از اعتقاد به سرمایه اجتماعی و منابع محلی بر کنش سرمایه اجتماعی تاثیر داشته است.

بر اساس نتایج به دست آمده می‌توان نظریه‌های استفن باس و نیز نان لین را مرتبط دانست. بدین صورت که به نظر استفن باس نظریه سرمایه اجتماعی معطوف به بسط قضایایی در مورد شرایطی است که تحت آن حکومت‌ها و اجتماعات محلی بتوانند برای نیل به اهداف مشترک تعاون و همکاری داشته باشند. بدین صورت با توجه به تاثیر نظام اجتماع و هنجارهای محلی بر سرمایه اجتماعی می‌توان ربط

نظری نتایج به دست آمده با نظریه استفن باس را برقرار نمود و نیز بر اساس نظریه لین، مفهوم سرمایه اجتماعی را به مثابه منابع نهفته در ساختار اجتماعی تعریف می‌کند که با کنش‌های هدف‌مند قابل دسترس برای افراد است. از نظر او، سرمایه اجتماعی از سه جزء تشکیل شده است: منابع نهفته در ساختار اجتماعی، قابلیت دسترسی افراد به این گونه منابع اجتماعی و استفاده یا گردآوری این گونه منابع اجتماعی در کنش‌های هدف‌مند می‌باشد. بدین صورت با توجه به نتایج به دست آمده و ایجاد نظام شخصیتی متأثر از نظام اعتقادی، نظام و منابع محلی می‌توان منابع محلی اقوام را به عنوان منابع نهفته در ساختار اجتماعی مطرح نمود و بر این اساس ربط نظری لازم نتایج به دست آمده با نظریه لین را ایجاد نمود.

بدین صورت بر اساس نتایج به دست آمده می‌توان پیشنهادات زیر را مطرح نمود:

تقویت نظام شخصیتی سرمایه اجتماعی با مسئولیت‌مند کردن ساختار نظام اجتماعی با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و سامانه‌های متناسب، تقویت نظام اعتقادی سرمایه اجتماعی در فرایند اجتماعی شدن در خانواده، مدرسه، دانشگاه و رسانه‌های اجتماعی در بین افراد متمایل به ساختار‌بندی فرهنگ اسلامی جهت افزایش میزان سرمایه اجتماعی، گسترش منابع اسلامی بر مبنای تقویت اعتقاد به منابع اسلامی در بین افراد متمایل به ساختار‌بندی فرهنگ غربی، تقویت اعتقاد به سرمایه اجتماعی و منابع غربی به عنوان یک قرارداد اجتماعی در فرایند اجتماعی شدن در خانواده، مدرسه، دانشگاه و رسانه‌های اجتماعی. در بین افراد متمایل به ساختار‌بندی فرهنگ ایرانی جهت افزایش میزان سرمایه اجتماعی، تقویت نظام اعتقادی سرمایه اجتماعی با تقویت کنش‌ها و میراث فرهنگی ایرانی و در بین افراد متمایل به ساختار‌بندی فرهنگ محلی جهت افزایش میزان سرمایه اجتماعی، تقویت هنجار و منابع محلی به عنوان پیشنهادات پژوهش مطرح می‌گردند.

تعارض منافع

«بنا بر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هر گونه تعارض منافع بوده است.»

منابع

1. Akbari, A. (2004). The role of social capital in participation. Faculty of Social Sciences, University of Tehran.
2. Alipour, A.; Biabani Moghaddam, H. (2011). The role of social capital in accelerating and facilitating the flow. A collection of articles on renovation in the dilapidated context of cities with a case study of Khani Abad neighborhood of Tehran Iran Urb. Tehran.
3. Ashraf, A. (2016). Iranian Identity; from antiquity to the end of Pahlavi, with two articles by: Gerardo Nioli and Shapur Shahbazi. Tehran: Ney.
4. Azkia, M.; Ghaffari, G. (1999). Sociology of Development. Tehran. Kalmeh Publishing.
5. Bahrami, M. (2013). Investigating the Impact of Religiosity on Social Capital (Study among the youth of Abhar. (Tehran: Allameh Tabatabai University).
6. Blau, P. M. (1964). (Exchange and Power in Social Life. New York. John Wiley and Sons.
7. Bourdieu, P. (1979). The Inheritors: French Students and their Relations to Culture. Chicago: University of Chicago Press.
8. Chalabi, M. (1996). Sociology of Order. Tehran: Ney Publications.
9. Coleman, j. (1988). The Creation and Destruction of Social Capital, in E. L. Lesser .Ed. Knowledge and social capital: Foundations and applications. Boston: Ma. Butterworth Heineman.
10. Field, C. (2006). Social capital. Translated by A. Asgharpour Masuleh, Trans. Mashhad: Ferdowsi University.
11. Fukuyama, F. (2000). The End of Order. Translated by G. Tavassoli. Tehran: Iranian Society.
12. Giddens, A. (1984). The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration. California: Berkeley University of California Press.
13. Giddens, A. (1989). Sociology.
14. Goffman, E. (1981). Forms of talk. Oxford: Basil Blackwell.
15. Keshavarzi, A. (2015). Identifying the components of social capital in order to provide a suitable model for its promotion in cooperative companies in Bushehr province. M S Thesis Educational Management.
16. Manstead, A. S. (1996). The Blackwall Encyclopedia of Social Psychology Manstead. M. Hewstone, Ed. Blackwall publishers.
17. Momeni, M. (2013). Investigating the relationship between spiritual intelligence and self-control with social capital of school principals in Zabol, Faculty of Educational Sciences and Psychology. Sistan and Baluchestan: University.
18. Reber, J. E. (2001). Identity formation, identity crisis and personality. Journal of Personality, 435, P.p: 876-877.
19. Ritzer, j. (2010). Sociological Theories in Contemporary Times. volume 16 Translated by M, Thalasi. Tehran: Scientific Publications.
20. Ruh al-Amini, M. (2006). Field of Cultural Studies. Tehran: Attar Publications.
21. Sajjadian Mousavi, A. (2016). Relationship between students 'scientific identity and families' social capital. Al-Zahra University. Tehran: Faculty of Social Sciences.
22. Sidman, S. (2009). Conflict of Ideas in Sociology. Translated by H, Jalili. Tehran: Nei Publications.
23. Tavassoli, G & Mousavi, M. (2005). The concept of capital in classical and modern theories with emphasis on social capital theories. Social Science Quarterly, P.p: 14-32.
24. Wayne, B. (2003). Management and social capital Industrial Translated by S. Alwani.; M. Rabiee, Tehran: Management Organization.
25. William, J. (1993). Critique of Pure Reason. Translated by V. Politics, Ed., & Meiklejohn, Trans. London: Everyman's Library.